

Region Syddanmarks bemærkninger til Statsrevisorernes beretning nr 11/2020 om indsatsen for at nedbringe anvendelsen af tvang i Psykiatrien.

Statsrevisorerne har den 12. februar 2021 offentliggjort en beretning om indsatsen for at nedbringe anvendelsen af tvang i Psykiatrien, der sker på grundlag af en rigsrevisions undersøgelse. I denne beretning bliver der fra statsrevisorerne udtalt kritik af bl.a. regionernes indsats for at nedbringe anvendelsen af tvang.

Om beretningen

Rigsrevisionens undersøgelse, der ligger til grund for beretningen, omfatter Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen og regionernes indsats for at forebygge og nedbringe brug af tvang i Psykiatrien. Udgangspunktet for undersøgelsen er den Partnerskabs-aftale som Sundhedsministeriet og regionerne indgik i 2014. Her blev det aftalt, at anvendelsen af tvang i Psykiatrien skulle nedbringes med 50 % frem mod 2020.

Der har været to overordnede kongeindikatorer/målsætninger:

- Andelen af personer, som bæltefikseres, skal være halveret i 2020.
- Den samlede anvendelse af tvang i Psykiatrien skal samtidigt reduceres.

Rigsrevisorernes beretning konkluderer blandt andet, at: "Regionerne har styret indsatsen for at nedbringe brug af tvang utilfredsstillende og har ikke nået det fastsatte mål. Der er blevet fulgt op på, hvordan data om brug af bæltefiksering og andre tvangsformer har udviklet sig, men der er ikke fulgt op og reageret på, hvorvidt regionernes initiativer til at nedbringe tvang virker. Brugen af bæltefikseringer er ikke halveret, og den samlede brug af tvang er steget. Konsekvensen er, at der fortsat er for mange patienter, som udsættes for bæltefiksering og andre former for tvang."

I psykiatrien gør regionen alt hvad den kan for, at så få mennesker som muligt bliver udsat for tvang. Det er og bliver absolut sidste udvej. Derfor tager regionen naturligvis også kritikken til sig, og regionen vil se på, hvordan den kan lære mest muligt af den. Samtidig ser regionen frem til – forhåbentlig snart – at diskutere en ny partnerskabsaftale med staten, hvor regionerne netop kan tage højde for Rigsrevisionens kritik.

Når det er sagt så kan Region Syddanmark ikke helt genkende det skitserede billede af en utilfredsstillende styring af indsatsen og manglende målopfyldelse.

I forhold til styringsdelen så har Psykiatrien i Region Syddanmark siden 2014 haft ledelsesmæssig fokus på tvangsområdet fra øverste ledelse og helt ud i afdelingerne. Der er iværksat en lang række forbedringsinitiativer, der har været formuleret målsætninger med henblik på opfyldelse af partnerskabsaftalens mål, og resultaterne er løbende overvåget.

Regionen finder det desuden problematisk, at Rigsrevisionen lægger den præmis til grund for beretningen, at tvang kan forebygges og nedbringes ved hjælp af enkelte interventioner – det vil sige gennem simple

årsags-virkningskæder. Regionerne har over for Rigsrevisionen oplyst, at det ikke er muligt at etablere en direkte sammenhæng mellem enkeltinitiativer og resultater ud over i egentlige forskningsprojekter. Sundhedsstyrelsen har oplyst, at styrelsen er enig i denne betragtning.

Det er regionens opfattelse, at forebyggelse og nedbringelse af tvang må ske gennem en langsigtet indsats baseret på en lang række gensidigt supplerende indsatser. Indsatsen i Region Syddanmark som i de øvrige regioner er således samlet set baseret på Safewards interventionerne - en internationalt anerkendt forskningsbaseret model - samt på de såkaldte "6 kernestrategier", som udgøres af Ledelse med henblik på organisatoriske ændringer, Registrering af data, Personaleudvikling, Anvendelse af tvangsforebyggende redskaber, Brugerroller i afdelinger og Debriefingteknikker.

Gennem Partnerskabsperioden har der løbende været erfaringsudveksling på tværs af regionerne baseret på disse flerstrengede indsatser.

I forhold til målopfyldelsen så er det positive, at regionerne er lykkedes med at reducere bæltefikseringer betydeligt. De seneste tal viser, at antallet af bæltefikseringer under 48 timer er faldet med 36 % og antallet over 48 timer er faldet med knapt 45 % på landsplan. Region Syddanmark har med en reduktion på 60% mere end opfyldt målet med reduktion af bæltefikseringer over 48 timer mens det for de kortere bæltefikseringer ligger tæt på landsgennemsnittet. Det er tæt på målet om en halvering og vidner om, at den kæmpestore indsats ude på de psykiatriske afdelinger bærer frugt.

Når det er sagt så er tager regionen kritikken af den manglende opfyldelse af målet om at den samlede anvendelse af tvang skal reduceres til efterretning. Der er ingen tvivl om at mange patienter stadig oplever tvang men dog ofte andre og mindre indgribende former for tvang end bæltefiksering. Regionen ønsker naturligvis at medvirke til at reducere tvangsanvendelsen men hvis regionerne skal vende den udvikling, skal der også kigges på tværs af stat, regioner og kommuner og sammen sætte mere fokus på det samlede forløb – og ikke kun selve brugen af tvang.

Rigtig mange tvangsindlæggelser og anden tvang kan forhindres med den rette forebyggelse og ved at tage godt imod patienterne, når de udskrives – for eksempel med hurtig kommunal bostøtte. Derfor mener regionen, at der i den nye aftale om tvang skal være ambitiøse mål for indsatsen både før, under, og efter selve indlæggelsen. Og det skal både gælde for børn, unge og voksne. For eksempel ved vi, at ca. 70 % af tvangsindlagte 15-17-årige unge kom fra en privat, kommunal eller regional institution.

På linje med Rigsrevisionen ser Region Syddanmark også gerne, at tvang fremadrettet bliver fulgt på en måde, hvor læring er i fokus, og hvor der er få, men komplette indikatorer for det samlede forløb. Lige nu er der hele 53 indikatorer for 17 tvangsformer, og der har hidtil været fokuseret alt for meget på at monitorere udviklingen frem for at kigge bag om tallene for at finde de årsager og sammenhænge, der kan gøre alle klogere på indsatsen mod tvang. Med Rigsrevisionens rapport har regionerne og Sundhedsstyrelsen nu et godt udgangspunkt for et fremadrettet og lærende fokus i en ny partnerskabsaftale.